

Sprawozdanie merytoryczne
Instytucji Kultury Ars Cameralis Silesiae Superioris
za rok 2018

**1. XXVII Górnooląski Festiwal Sztuki Kameralnej – Ars Cameralis
(8–23 listopada)**

XXVII edycja Festiwalu Ars Cameralis odbyła się pod hasłem „**Cień Słońca**” zaczerpniętym z twórczości Guillaume Apollinaire’a, wybitnego pisarza polskiego pochodzenia, którego setna rocznica śmierci przypadła na rok 2018. Wokół tego hasła zbudowany został spójny festiwalowy program artystyczny. Jak co roku Festiwal posiadał także niepowtarzalną, wysublimowaną identyfikację wizualną, obejmującą druki i materiały promocyjne.

Ubiegłoroczna edycja Festiwalu Ars Cameralis, w zgodnej opinii widzów oraz dziennikarzy, zakończyła się wielkim sukcesem artystycznym, odniosła także sukces frekwencyjny oraz medialny. Istotną rolę odegrało pozyskanie dodatkowych środków finansowych, co umożliwiło rozbudowanie programu oraz pozwoliło na promocję Festiwalu w ogólnopolskich oraz lokalnych mediach. Warto podkreślić, że Instytucja Kultury po raz kolejny uzyskała środki z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego (Program Promocja Czytelnictwa), ponadto została podtrzymana współpraca z Instytutem Książki (organizacja wydarzenia wpisanego w ogólnopolską akcję „Mała książka – wielki człowiek”). Dodatkowo, pozyskano środki z Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz Konsulatu Generalnego USA w Krakowie.

Patronem XXVII edycji organizatorzy uczynili Guillaume Apollinaire’a – autora festiwalowego motta „Cień Słońca”. W stulecie odzyskania przez Polskę niepodległości organizatorzy postanowili przyjrzeć się twórczości tego wybitnego pisarza prowokującego do snucia rozważań o kulturowej i narodowej tożsamości. To przecież Wilhelm Apolinary Kostrowicki, znany później jako Guillaume Apollinaire, napisał swego czasu: „Moja Polska to kraj, który najbardziej ucierpiał od wojny. Gdyby moje poświęcenie mogło go uratować, chętnie bym się posłużył mym wielkim kanonierskim batem. (...) Nie trzeba kłamać swojej krwi”.

Motto „Cień słońca”, kojarząc się przede wszystkim z odbiciem tego, co przynależy do świata światła i jasności, odsyłało także do ulotności chwili tkwiącej na skrzyżowaniu teraźniejszości i przeszłości. Dzięki temu organizatorzy Festiwalu mogli snuć rozważania na temat skomplikowanych losów twórców, autorów i ich literackich bohaterów, jak również

przyjrzeć się wielowątkowej historii społeczeństwa, zbiorowości oraz kondycji człowieka w XXI wieku.

„Cień słońca” przynależy zatem do pamięci mijającego czasu, istotnego czynnika dla trwania narodu i zbiorowości. Apollinaire toczył zresztą wewnętrzny spór między tradycją a nowatorstwem, doceniając uniwersalne wartości tkwiące w ideach obu tych postaw. Doceniając nowe osiągnięcia a jednocześnie wierząc w siłę niezmiennych i tradycyjnych systemów aksjologicznych, zapowiadał nadejście epoki okrucieństwa, wojen i cierpienia. Poezja Apollinaire'a jest najpełniejszym wyrazem przełomu epok. Wciągająca tajemnica i wielowymiarowość twórczości Apollinaire'a stała się przyczynkiem do zbudowania festiwalowego uniwersum zgodnie z regułami poety. Jego tekst jest bowiem narzędziem do zrozumienia dziejów świata, który na naszych oczach zaczął się kruszyć i zacierać znaczenia tego, co dotąd wydawało się oczywiste.

XXVII edycja Festiwalu Ars Cameralis odbyła się w dniach 8–23 listopada 2018 roku. Festiwal, który od wielu lat funkcjonuje na mapie Województwa Śląskiego jako interdyscyplinarne święto sztuki, odbywał się tradycyjnie w kilku miastach Województwa Śląskiego (Katowice, Bytom, Czeladź, Bielsko-Biała, Pszczyna). Trzydzieści pięć artystycznych wydarzeń z dziedziny muzyki (10), literatury (10), filmu (3), sztuk plastycznych (5) oraz teatru (1) przyciągnęło w listopadowe wieczory ponad trzy tysiące widzów, którzy przyjeżdżali na poszczególne imprezy nie tylko z terenów Górnego Śląska, ale także z wielu innych miast Polski oraz zza granicy (Słowenia, Czechy, Niemcy, Szwecja).

XXVII edycja Festiwalu Ars Cameralis przygotowana i zaprojektowana została przez organizatorów jako prezentacja możliwie jak najszerszego spektrum istotnych zjawisk artystycznych i – jak co roku – stanowiła odbicie nowych trendów dominujących w sztuce oraz konfrontację tych zjawisk z dorobkiem klasycznych, uznanych i legendarnych twórców, których wpływ na współczesnych artystów pozostaje ogromny.

Charakterystyczną cechą Festiwalu 2018 była dwubiegowość programu, podzielonego na dwie komplementarne części – literacką, przebiegającą pod nazwą „Zderzenia Literackie” oraz część skupiającą wydarzenia z kręgu muzyki, sztuk wizualnych i teatralnych.

Literacko

Zderzenia Literackie to istotny cykl wydarzeń, które na przestrzeni ostatnich lat trwale wpisał się w przestrzeń kulturalną i artystyczną Województwa Śląskiego. Zderzenia literackie obejmują swym zasięgiem wydarzenia związane z najbardziej fascynującymi zjawiskami w literaturze polskiej i światowej, zarówno tej współczesnej, jak i odwołującej się do

literackiego dziedzictwa oraz tradycji. Poszczególne wydarzenia, połączone z promocją czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, odbywają się w teatrach i klubach Katowic, przybierając mnogie formy literackich oraz literacko-muzycznych prezentacji, dyskusji, warsztatów dla dzieci i młodzieży oraz paneli. Gośćmi Festiwalu są polscy i zagraniczni, istotni dla kultury współczesnej pisarze, poeci, krytycy oraz muzycy i happenery, działający w obszarze literackiej przestrzeni kulturowej.

VI edycja Zderzeń Literackich pod względem tematycznym korespondowała z hasłem przewodnim Festiwalu Ars Cameralis „Cień Słońca”. W ramach cyklu odbyło się kilkanaście wydarzeń literackich oraz literacko-muzycznych, w których udział wzięli m.in. **Ryszard Krynicki, Ryszard Koziołek, Tadeusz Sławek, Jan Gondowicz, Anna Wasilewska, Mateusz Świstak, Sylwia Grudniak, Gabriela Abrasowicz, Szymon Kloska, Krzysztof Siwczyk, Wojciech Brzoska, Marta Podgórnik, Tomasz Bąk, Rafał Rutkowski, Filip Zawada, Jan Błaszczak, Konstanty Usenko, Rafał Księżyk, Krzysztof Grabowski**). Obok polskich pisarzy wystąpiła także plejada znakomitych autorów zagranicznych – **Milena Bogavac** (Serbia), **Goran Fercec** (Chorwacja), **Tanja Slivar** (Bośnia), **Najwan Darwish** (Palestyna), **John Darnielle** (USA), **Danny Fields** (USA), **Gillian McCain** (Kanada).

Pośród wydarzeń, które cieszyły się największą popularnością wśród publiczności należy wspomnieć dyskusję poświęconą patronowi Festiwalu „**Guillaume Apollinaire – Słońce – sztyjo ścietą**”. Panel dyskusyjny, w którym wzięli udział znawcy twórczości Apollinaire’a Anna Wasilewska, Jan Gondowicz oraz Szymon Kloska, wzbogacony wizualizacjami oraz materiałami audio-video, zgromadził wielu uczestników, którzy entuzjastycznie reagowali na pełną emocji rozmowę.

Tradycyjnie spore zainteresowanie wzbudziło także cykliczne wydarzenie odbywające się w ramach Festiwalu od ponad 20 lat – **Zbieg Poetycki NaDziko**, podczas którego swoje wiersze zaprezentowali m.in. **Najwan Darwish** – poeta z Palestyny, określony przez prestiżowy magazyn „The New York Review of Books” mianem jednego z najciekawszych współczesnych poetów młodego i średniego pokolenia, a także czołowi polscy poeci **Marta Podgórnik, Tomasz Bąk, Rafał Rutkowski** oraz **Trupa poetycka NaDziko** (w składzie: Maciej Melecki, Krzysztof Siwczyk, Bartłomiej Majzel, Wojciech Brzoska). Podkłady muzyczne pod prezentowaną poezję zapewniło Trio Io, złożone z absolwentów katowickiej Akademii Muzycznej. Całe wydarzenie uświetnione zostało koncertem **Marcina Świetlickiego** i zespołu **Zgniłość**. Wypełniony Jazz Club Hipnoza stanowił oczywisty dowód na to, iż atrakcyjna forma przekazu poezji, powoduje ogromne

zainteresowanie publiczności i może przyczynić się do wielkiego zainteresowania tą jakże niszową odmianą literatury.

Innym przykładem nowatorstwa koncepcji i przebiegu poszczególnych wydarzeń z cyklu „Zderzenia Literackie” była kolejna odsłona imprezy „Uszy Duszy”. To wydarzenie pomyślane jako „audycja radiowa bez radia”, w ramach którego rozmowę na określony temat prowadzą profesorowie **Tadeusz Sławek** oraz **Ryszard Koziółek**, od trzech lat przyciąga niewiarygodnie dużą publiczność. Podczas mądrej, błyskotliwej i często dowcipnej wymiany zdań, profesorowie prezentują fragmenty swej ulubionej muzyki, co nadaje imprezie niepowtarzalnego charakteru. W tym roku tematem wydarzenia odbywającego się pod nazwą „**Uszy Duszy 3**” był „**Dom Profesora**”, który w ramach spotkania ewoluował w niezwykłą dysputę o istotności prywatnej przestrzeni pełnej tęsknot, ciepła i nadziei. Zwieńczeniem tej niezwykle udanej odsłony niniejszego cyklicznego wydarzenia był występ jednego z najważniejszych polskich poetów **Ryszarda Krynickiego**, który prezentował swoje wiersze z towarzyszeniem muzyki zespołu **Rdzeń 2**.

Innym istotnym wydarzeniem, które nie tylko wzbudziło wielkie zainteresowanie wśród publiczności, ale także spowodowało ważną i zajmującą dysputę były „**Balkańskie Mosty**”. Jako iż w ostatnich dziesięcioleciach bałkański tygiel okazał się źródłem niezliczonych tragedii i dramatów, spotkanie, w którym udział wzięli literaci z różnych bałkańskich krajów: **Milena Bogavac** (Serbia), **Goran Ferčec** (Chorwacja), **Tanja Slivar** (Bośnia) stanowił szansę na istotną rozmowę prowadzącą ku pojednaniu i wzajemnemu zrozumieniu.

Istotnym blokiem wydarzeń literacko-muzycznych był cykl imprez poświęcony kulturze alternatywnej, a w szczególności zjawisku punk (potraktowanego także jako istotny fenomen socjologiczny). Pośród zaproszonych gości, znaleźli się m.in. **Gillian McCain** (Kanada) – współautorka głośnej i znaczącej książki *Punkowa historia punka*, legendarny menadżer i współtwórca alternatywnej amerykańskiej sceny muzycznej **Danny Fields**, a także **Jan Błaszczak**, **Rafał Księżyk** czy **Konstanty Usenko**.

Z pozostałych wydarzeń warto ponadto wspomnieć o spotkaniu „Czy potrafisz wydobywać z ziemi moje sny”, w ramach którego doszło do spotkania pomiędzy pisarzami pochodzącymi z dwóch jakże odmiennych światów – **Najwanem Darwishem** z Palestyny oraz **Johnem Darniellem** ze Stanów Zjednoczonych. Zaproponowana przez organizatorów formuła spotkania, po raz kolejny uzmysłowiła widzom, iż obie wielkie cywilizacje, których reprezentantami byli wspomniani pisarze, znacznie więcej łączy, niż dzieli.

Od początku istnienia Zderzeń Literackich, ważnymi elementami ich programów są wydarzenia o charakterze warsztatowym oraz edukacyjnym. Nie inaczej było także w

przypadku ubiegłorocznej ich odsłony, w której ramach odbyły się trzy takie wydarzenia – warsztaty dla młodzieży: „Polski komiks z historią w tle” (prowadzenie **Szymon Kloska**), warsztaty dla dzieci: „Czarna księga kolorów” (prowadzenie **Sylwia Grudniak**) oraz warsztaty poprowadzone przez **Jana Gondowicza** pt. „Krótkie przepisy nowoczesnej magii (G. Apollinaire)”.

Niezwykle rozbudowana i zróżnicowana VI edycja Zderzeń Literackich, stanowiła niezbitą dowód na spore zapotrzebowanie wśród śląskiej publiczności na wybitną literaturę oraz bezpośredni, intymny kontakt ze znakomitymi pisarzami.

Muzycznie

W programie Festiwalu znalazło się 10 wydarzeń koncertowych, otwierających przed widzami wiele fascynujących, bardzo różnorodnych dźwiękowych przestrzeni i światów. Część z nich została osadzona w kontekście literackim stanowiąc poszerzenie wątków i narracji, które pojawiły się w ramach „Zderzeń Literackich”. Pozostałe stanowiły odrębne wydarzenia.

Festiwal zainaugurował koncert dwóch legendarnych postaci świata muzyki alternatywnej. Występ **David Eugene’a Edwardsa** (USA) oraz **Alexandra Hacke** (Niemcy) stanowił mocne połączenie stylistyki mrocznego alt-country (David Eugene Edwards) z eksperymentalnymi zapędami współtwórcy Einstürzende Neubauten (Alexander Hacke). Hipnotyczne i transowe partie gitarowe łagodzone były przez folkowe i orientalne wpływy muzyki świata.

Jednym z najbardziej oczekiwanych wydarzeń Festiwalu był występ amerykańskiej grupy indie-folkowej **The Mountain Goats**. Po gigantycznym sukcesie ich ostatniej płyty *Goths*, grupa została uznana przez światowe muzyczne media opiniotwórcze za jeden z najważniejszych współczesnych zespołów odwołujących się do stylistyki folk-rockowej. Ich jedyny europejski koncert w 2018 roku zgromadził liczne grono wiernych fanów (nie tylko z Polski, ale także ze Słowenii, Czech oraz Szwecji). Występ duetu był liryczną i bardzo emocjonalną wyprawą przez różne konwencje i muzyczne gatunki, które zostały ze sobą zespolone inteligentnymi tekstami lidera grupy **Johna Darnielle’a** oraz jego niezwykle poczuć humoru.

Trzecim najważniejszym wydarzeniem muzycznym ubiegłoroczego Festiwalu był koncert wielkiej nadziei współczesnej muzyki alternatywnej **Daniela Blumberga** (Anglia). Po wydaniu na początku 2018 roku fenomenalnej płyty *Minus* Blumberg stał się jednym z najgorętszych nazwisk na muzycznej scenie, a jego katowicki koncert z zadziwiająco

wieloma partiami improwizacji, zaskoczył nawet jego wiernych fanów. Warto nadmienić, że był to jego pierwszy i jedyny koncert w naszym kraju.

W ramach ubiegłorocznej festiwalowej edycji Ars Cameralis pojawiło się znacznie więcej imprez, w ramach których części literackiej, towarzyszyło wydarzenie muzyczne. Podczas kolejnej odsłony wydarzenia „Uszy Duszy” wystąpiła grupa **Rdzeń 2**, która towarzyszyła czytającemu wiersze Ryszardowi Krynickiemu. Finałem jubileuszowej, XXV edycji Zbiegu poetyckiego NaDziko był z kolei doskonały koncert zespołu **Zgniłość**, założonego przez **Michała Wandzilaka** oraz **Marcina Świetlickiego**, podczas którego wierszom Świetlickiego towarzyszyła jazz-rockowa opowieść. Podczas „Bałkańskich mostów”, wystąpił serbski songwriter, gitarzysta i poeta **Daniel Kovač**, a zwieńczeniem pasjonującej dyskusji z udziałem Johna Darnielle’a oraz Najwana Darwisha był koncert śląskiej grupy **Brzoska/Marciniak/Markiewicz**.

W ramach bloku wydarzeń dedykowanych zjawisku punk, odbyły się koncerty **Dezertera** oraz **Siksy**. Dzięki temu, festiwalowa publiczność mogła skonfrontować występ zespołu, który przed trzydziestu laty współtworzył punk w naszym kraju z koncertem młodych wykonawców, którzy starają się reaktywować scenę punkową współcześnie, nadając zjawisku nowych znaczeń, wprowadzając go w zupełnie inną rzeczywistość i konteksty.

Wydarzenia muzyczne tradycyjnie cieszyły się największą popularnością, a szczególnym odzewem medialnym odbiły się koncerty Daniela Blumberga, Davida Eugene’a Edwardsa i Alexandra Hacke oraz występ grupy The Mountain Goats.

Wizualnie

Istotną część festiwalowego repertuaru stanowiły również sztuki wizualne – wernisaże dwóch wystaw artystycznych oraz znakomity i niezwykle różnorodny cykl odbywający się pod hasłem: „**Więcej światła**”.

Jednym z najistotniejszych rangą wydarzeń z kręgu sztuk pięknych była zbiorowa wystawa „**Cień Wolności**” prezentująca twórczość wybranych artystów, którzy w swoich pracach często odnoszą się do motywu wolności. Organizatorom udało się pozyskać prace tak znakomitych polskich artystów, jak **Tadeusz Kantor**, **Paweł Althamer**, **Mirosław Bałka**, **Jerzy Truszkowski**, **Krystyna Pasterczyk**, **Wojciech Prażmowski**, **Zbigniew Libera**, **Józef Robakowski**, a także artystów młodego pokolenia (**Michał Smandek**, **Martyna Kieleśnińska**, **Radek Szlęzak**, **Mikołaj Szpaczyński**).

Wiele emocji, dyskusji i zainteresowania wzbudził także wernisaż wystawy „**Punk Londyn 1977**”. Pierwsza w Polsce ekspozycja prac brytyjskiego fotografa **Dereka Ridgersa**

wpisywała się w cykl festiwalowych wydarzeń poświęconych zjawisku punk. Wystawa była rezultatem peregrynacji artysty po klubach Londynu w czasie, gdy punkowe zjawisko wybuchło w Wielkiej Brytanii z gigantyczną siłą. Wystawa jest nie tylko zapisem buntu i emocji, ale również dokumentacją ważnego zjawiska socjologicznego oraz artystycznego. Warto nadmienić, że katowicka wystawa fotografii Ridgersa była największą prezentacją twórczości w dotychczasowej karierze Brytyjczyka.

Jednym z najważniejszych i najbardziej godnych odnotowania festiwalowych wydarzeń był cykl wydarzeń, który odbył się pod nazwą: **Więcej Światła!**. Świat postrzegamy dzięki światłu, a jego kreatywny potencjał obecny jest w każdym aspekcie naszego życia. To ono określa kolory, faktury i kształty. Wpływa nie tylko na naszą zdolność percepcji, ale także na zdrowie, nastrój i stan umysłu. Funkcja światła w sztuce i przestrzeni publicznej, jego symbolika, znaczenie i mistyka stały się tematem, wokół którego skupione zostały wszystkie wydarzenia kolejnej edycji projektu. Po raz drugi polscy i niemieccy artyści uczynili światło bohaterem działań artystycznych, spotkań i warsztatów. W ramach cyklu odbył się m.in. performance **Sebastiana Freytaga** pn. „Sygnał”, kilkudniowe warsztaty „Play/Light” prowadzone przez śląskiego artystę **Jana Dybałę Jr**, których efekty zostały zaprezentowane podczas niezwykłego całonocnego koncertu – swoistego terapeutycznego seansu świetlnego – „Night/Light” z udziałem **Evy Geist, Pruskiego, Piotra Ceglarka, Piotr Wojtczaka (A A R P S) i Adriana Kolarczyka (aheloy!)**, a także konferencja „Fenomen światła i jego obecność w sztuce i przestrzeni publicznej”, w której wzięli udział artyści oraz profesorowie polscy i niemieccy: **Mischa Kuball, Barbara Stec oraz Michał Jędrzejowski**.

Filmowo

Podczas Festiwalu odbył się dwudniowy przegląd BAFTA Shorts 2018. Pokaz filmów był efektem współpracy Instytucji Kultury Ars Cameralis z Brytyjską Akademią Sztuk Filmowych i Telewizyjnych (BAFTA) oraz British Council. Festiwalowa publiczność miała możliwość zapoznania się z ośmioma najlepszymi, według kapituły, ubiegłorocznymi dziełami filmowymi młodych twórców.

W ramach bloku wydarzeń poświęconych zjawisku punk odbył się także pokaz filmu dokumentalnego o legendarnym amerykańskim kreatorze nowojorskiej sceny alternatywnej **Dannym Fieldsie** pt. *Danny Says*. Po projekcji odbyło się spotkanie z narratorem i równocześnie głównym bohaterem filmu.

Teatralnie

W ramach Festiwalu odbył się także spektakl dyplomowy studentów IV roku Akademii Sztuk Teatralnych im. St. Wyspiańskiego w Krakowie pt. *Stany Skupienia*. Młodzi, niezwykle uzdolnieni twórcy za pomocą artystycznych kreacji tanecznych podjęli opowieść o ciele i jego ekspresji.

Festiwal cienia i słońca

Jak co roku w festiwalowym programie można było odnaleźć zarówno twórców polskich, jak i znakomite postaci tworzące kulturę światową. Idea łączenia różnorodnych wydarzeń i artystycznych osobowości w spójną narrację, przyświeca organizatorom listopadowego wydarzenia od wielu lat. Wyważone proporcje pomiędzy tym, co klasyczne a tym, co nowatorskie, alternatywne i kontrkulturowe stały się znakiem rozpoznawczym Festiwalu Ars Cameralis, dzięki czemu przyciągają miłośników sztuki różnych pokoleń i środowisk.

Festiwal Ars Cameralis 2018 podkreślił swe kameralne korzenie oraz przyświecającą mu subtelną ideę intymnego spotkania ze sztuką, z artystą, a także odwracając nieco sytuację – z widzem, słuchaczem, odbiorcą. Organizatorzy, kładąc akcent na prezentację znakomitych lecz często ryzykownych, niekomercyjnych zjawisk oraz ich twórców, umożliwili śląskiej publiczności poszerzenie artystycznych horyzontów i poznanie wybitnych, ciekawych twórców, utrwalając tym samym pozycję Festiwalu jako jednego z czołowych wydarzeń kulturalnych w Polsce.

Wydarzenia w ramach Festiwalu odbyły się w: Katowicach, Bytomiu, Czeladzi, Bielsku-Białej oraz Pszczynie.

Patroni medialni Festiwalu: Polskie Radio Dwójka, Polskie Radio Katowice, Gazeta Wyborcza, Tygodnik Powszechny, Ultramarina, Interia.pl, AMS.

Partnerzy Festiwalu: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Konsulat Generalny USA w Krakowie, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Hotel Monopol w Katowicach, Atr4net

Współorganizatorzy Festiwalu: Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, Biblioteka Śląska w Katowicach, Galeria ASP w Katowicach Rondo Sztuki, Galeria Sztuki Współczesnej BWA w Katowicach, Galeria Sztuki Współczesnej Elektrownia w Czeladzi, Generator, Instytut

Książki, Jazz Club Hipnoza w Katowicach, Kinoteatr Rialto w Katowicach, Mała Książka – Wielki Człowiek, Muzeum Saturn w Czeladzi, Muzeum Śląskie w Katowicach, Muzeum Zamkowe w Pszczynie, Klubokawiarnia Aquarium w Bielsku-Białej, Miejscownik. Tygiel Kultury w Katowicach, Wydawnictwo Sonia Draga, Teatr Śląski im. St. Wyspiańskiego w Katowicach, Wydział Filologiczny Uniwersytetu Śląskiego, Wydawnictwo Czarne.

2. Święto Szlaku Zabytków Techniki – INDUSTRIADA 2018

Instytucja Kultury Ars Cameralis była zaangażowana w organizację Święta Szlaku Zabytków Techniki – INDUSTRIADĘ 2018. Ten jedyny w Polsce i jeden z największych w Europie festiwali kultury dziedzictwa przemysłowego, odbywa się od 2010 roku na terenie Województwa Śląskiego w obiektach należących do Szlaku Zabytków Techniki oraz w innych zaprzyjaźnionych obiektach. Znakomita atmosfera oraz możliwość odkrywania śląskich pejzaży sprawiają, że z roku na rok INDUSTRIADA cieszy się coraz większym powodzeniem nie tylko wśród mieszkańców Województwa Śląskiego, ale także coraz liczniejszej grupy osób przyjeżdżających na wydarzenie z innych regionów Polski.

Instytucja Kultury była odpowiedzialna za organizację następujących wydarzeń:

- trzech konferencji prasowych: 26 kwietnia (Tarnowskie Góry, 17 maja (Chorzów), 21 czerwca (Katowice);
- imprezę promującą INDUSTRIADĘ 2018 oraz Szlak Zabytków Techniki podczas Nocy Muzeów w Krakowie (18 maja);
- Rozruchu Maszyn INDUSTRIADY (8 czerwca, Zabytkowa Kopalnia Srebra w Tarnowskich Górach), który odbywał się pod nazwą „W poszukiwaniu kobiety”
- opracowanie i przygotowanie materiałów promocyjnych, druków, gadżetów oraz statuetek dla wyróżnionych obiektów znajdujących się na Szlaku Zabytków Techniki na potrzeby INDUSTRIADY 2018.

a) Przygotowanie konferencji prasowych w Tarnowskich Górach (26 kwietnia), Chorzowie (17 maja) oraz Katowicach (21 czerwca);

Instytucja Kultury Ars Cameralis zorganizowała dwie konferencje prasowe zapowiadające INDUSTRIADĘ 2018. Pierwsza z nich odbyła się 26 kwietnia na terenie Zabytkowej Kopalni Srebra w Tarnowskich Górach, druga – 17 maja w Kompleksie „Sztynarka” w Chorzowie. Trzecia konferencja miała charakter wydarzenia podsumowującego ubiegłoroczną edycję INDUSTRIADY i odbyła się dnia 21 czerwca na terenie Muzeum Śląskiego w Katowicach.

Organizatorzy, we współpracy z Pracownią bro.Kat, zaaranżowali w/w przestrzenie na potrzeby konferencji zgodnie z hasłem przewodnim „Industria jest kobietą”.

Organizacja wszystkich konferencji odbywała się we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Śląskiego w Katowicach, głównym organizatorem INDUSTRIADY.

b) Organizacja imprez promujących INDUSTRIADĘ 2018 w ramach Nocy Muzeów w Krakowie (18 maja)

Institucja Kultury po raz trzeci odpowiedzialna była za organizację wydarzenia promocyjnego INDUSTRIADĘ oraz Szlak Zabytków Techniki w ramach krakowskiej Nocy Muzeów (18/19 maja). Wydarzenie zorganizowane zostało w Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie.

W specjalnie na tę okazję zaaranżowanej przestrzeni Muzeum można było uzyskać informacje na temat Szlaku Zabytków Techniki, poszczególnych obiektów do Szlaku należących i programu INDUSTRIADY 2018. Odwiedzający mogli odpocząć w strefie relaksu, posłuchać dj setu Matika Automatika, stworzyć własną INDUprzypinkę czy zaopatrzyć się w inne gadżety.

Dla dzieci została przygotowana wyjątkowa strefa z kolorowanymi, klockami oraz grami logicznymi i łamigłówkami. O ich kreatywność zadbały animatorki z Eko Zabawki, które poprowadziły warsztaty. W specjalnym peryskopie spragnieni mocnych wrażeń mogli zajrzeć w głąb ziemi i podziwiać ofertę Kopalni Guido oraz Sztolni Królowa Luiza z Zabrze.

Strefę zaaranżowała katowicka Pracownia bro.Kat we współpracy z kwiaciarnią Wietrzne Pole.

c) Organizacja Rozruchu INDUSTRIADY 2018 „W poszukiwaniu kobiety” (8 czerwca, Zabytkowa Kopalnia Srebra w Tarnowskich Górach)

Zabytkowa Kopalnia Srebra do dziś skrywa imponującą historię tarnogórskiego górnictwa. Stanowi jedną z ważniejszych pereł przemysłowego dziedzictwa oraz największych atrakcji turystycznych regionu — jej unikatowe podziemia wraz z kompleksem kilku innych obiektów, zostały wpisane na listę światowego dziedzictwa UNESCO. W scenerii skansenu przy Kopalni, będącej niegdyś sercem ojczyzny srebrnego kruszcu, poszukiwano odpowiedzi na pytania dotyczące złożoności kobiecej natury.

Dzięki zaproszonym artystkom, działaniom z pogranicza wielu sztuk, elementom scenografii oraz kobiecym motywom, które towarzyszyły prezentacji organizatorzy chcieli ukazać bogactwo umownej przestrzeni kobiecości. Poprzez różnorodność stylistyczną

odwołano się do cech, które dają świadectwo złożoności i niejednoznaczności kobiecej natury. Wizualną emanacją tego bogactwa był wszechobecny motyw kwiatów. Z kolei hasło, zaczerpnięte z szesnastowiecznej Tragedii hiszpańskiej — „Cóż warta sztuka, w której brak kobiety“, przyświecało wszelkim działaniom na scenie oraz w strefie chilloutu. Wybrzmiało również w świetlnych iluminacjach.

Cykl muzycznych poszukiwań otworzył set w składzie **DJ Praktyczna Pani** oraz **DJ Lazy One**, następnie wystąpiła **Paulina Przybysz** i **BRODKA**. W strefie relaksu zaaranżowanej przez katowicką pracownię bro.Kat uczestnicy mogli odpocząć, wziąć udział w warsztatach, a także zaznajomić się z kobiecym obliczem Zabytkowej Kopalni Srebra dzięki instalacji interaktywnej *Trybuna Kobięca*. O iluminacje świetlne, które „ożywiły” maszyny i budynek kopalni, zadbał Jan Dybała Jr.

Zesłoroczna odsłona święta Szlaku Zabytków Techniki oddała głos kobietom i udowodniła, że przemysł nigdy nie był wyłącznie męskim światem. Zaprezentowała fakty dotychczas znane głównie ekspertom i pasjonatom industrialnych poszukiwań. Ujawniła aktorki schowane w cieniu, przypomniała majątne arystokratki i bezimienne robotnice, zaangażowane emancypantki, a nawet święte i femme fatale. Pokazała znaczenie pracy kobiet dla życia społecznego i gospodarczego, a także ujawniła ich wpływ na kulturę przemysłową.

Program wydarzenia:

18.00 – 21.00 DJ Praktyczna Pani & DJ Lazy One

18.00 – 21.00 kino: Historia zapisana w kadrach

18.00 – 21.00 warsztaty artystyczne: Zaczarowany ogród

18.00 – 23.30 instalacja interaktywna: Trybuna Kobięca

21.00 – 22.00 koncert: Paulina Przybysz

21.00 – 23.30 iluminacje świetlne

22.15 – 23.30 koncert: BRODKA

3. Juromania – Odkryj Królestwo Jury (22 września)

22 września 2018 roku odbyła się pierwsza edycja JUROMANII, nowego Festiwalu, który odbywał się w niezwykle atrakcyjnych przestrzeniach znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd. Instytucja Kultury Ars Cameralis była współorganizatorem tego wydarzenia.

Celem Juromanii było zwrócenie uwagi na unikatowy Szlak Orlich Gniazd ze wszystkimi jego walorami: kulturowymi, przyrodniczymi, historycznymi, kulinarnymi. Rozpiętość doznań i aktywności, które zaproponowane zostały w trakcie Juromanii była

niezwykle szeroka i różnorodna: od rozrywki i zabawy, przez kulturę, edukację, aż po sportowe emocje i odpoczynek czy zadumę na łonie przyrody.

DZIAŁANIA PODJĘTE W RAMACH PROJEKTU

a) organizacja koncertów finałowych w Ogrodzieńcu i Olsztynie w dniu 22 września

Instytucja zorganizowała dwa wydarzenia finałowe. W Ogrodzieńcu, na Podzamczu, wystąpili **Jamal** oraz **Krzysztof Cugowski i Zespół Mistrzów**. Z kolei na rynku w Olsztynie zagrała **Monika Borzym** oraz supergrupa, dowodzona przez znaną z zespołu Drekoty **Ołę Rzepkę** z projektem **Follow The Rabbit Orchestra – Songs of Protest**. Oba wydarzenia cieszyły się dużym zainteresowaniem publiczności, która pojawiła się mimo niesprzyjającej pogody.

b) publikacja, redakcja oraz przygotowanie gazety festiwalowej — Magazynu Święta Szlaku Orlich Gniazd – Juromanii;

c) produkcja materiałów promocyjnych (namioty Juromanii, których ekspozycja towarzyszyła licznym wydarzeniom Festiwalu, flagi, smycze, girlandy)

d) publikacja dwutomowego *Dziennika Jurajskiego* Wojciecha Prażmowskiego

Dziennik Jurajski Wojciecha Prażmowskiego powstał według koncepcji Marka Zielińskiego. Ten dwutomowy album jest hołdem złożonym Jurze Krakowsko-Częstochowskiej, gdzie wybitny fotograf się wychował i spędził sporą część życia. Pierwszy tom jest bardzo osobisty – Prażmowski wspomina rodzinę, przyjaciół i znajomych, minione wydarzenia, a także miejsca, w których bywał. Drugi tom został stworzony z myślą o czytelniku. Zachęca do poznawania Jury oraz stworzenia własnej, niepowtarzalnej opowieści – forma notesu umożliwia umieszczenie osobistych zapisków.

4. Podróż do wolności – obchody 100-lecia odzyskania niepodległości oraz 20-lecia samorządu województwa śląskiego.

Projekt był realizowany przez Instytucję Kultury Ars Cameralis w terminie 8 czerwca do 30 listopada. Celem projektu było upamiętnienie dwóch ważnych rocznic przypadających na 2018 rok: 100-lecia odzyskania niepodległości przez Polskę oraz 20-lecia samorządu Województwa Śląskiego.

W ramach projektu Instytucja Kultury zrealizowała szereg działań komunikacyjno-promocyjnych na kilku polach. Stworzono projekty medialne (wkładki do gazet, działania internetowe), a także zorganizowano debaty i zrealizowano film opowiadający o znaczeniu pojęcia „wolność”. Materiały zostały przygotowywane przez zespół Instytucji w stałej konsultacji z odpowiednimi Wydziałami Urzędu Marszałkowskiego

Województwa Śląskiego przy współpracy z dziennikarzami i artystami. Dzięki temu historie prezentowane w ramach narracji projektu „Podróż do wolności” zyskały unikatowy, często bardzo osobisty charakter.

Działania Instytucji miały stworzyć swoistą więź między widzem/czytelnikiem a historią ostatnich 100 lat kraju i 20 lat samorządu województwa. Poprzez przybliżenie najważniejszych osiągnięć w różnych dziedzinach życia społecznego, organizatorzy chcieli poruszyć odbiorców, wywołać w nich dumę z miejsca, w którym przyszło im żyć.

DZIAŁANIA PODJĘTE W RAMACH PROJEKTU

I. FILM „PODRÓŻ DO WOLNOŚCI”

W ramach projektu Instytucja wyprodukowała film na temat szeroko pojętej wolności. Do projektu zaproszono dwudziestu mieszkających na Górnym Śląsku twórców, aktywistów, polityków, naukowców, którzy zostali poproszeni o osobiste wypowiedzi na temat pojęcia wolności. Wypowiedzi uczestników znakomicie obrazują złożoność tematu, jego filozoficzny charakter, ponadczasowość i uniwersalność.

Punktem wyjścia były głosy z przeszłości, czyli cytaty wielkich myślicieli, które uczestnicy losowali z symbolicznej „Czarnej skrzynki”. Zderzenie przeszłości z teraźniejszością stworzyło możliwość dialogu, który podkreślił współuczestnictwo w dawno zapoczątkowanej i ciągle nieukończonyj tytułowej podróży. Część zaproszonych gości dodała własne inspiracje, dzięki czemu w „czarnej skrzynce” znalazły się zarówno słowa Tyberiusza, George'a Bernarda Shawa, księdza Józefa Tischnera, Leszka Kołakowskiego, jak i tekst piosenki polskiego zespołu rockowego Chłopcy z Placu Broni. W rezultacie powstał wielogłos dwudziestu osób, z których każda prezentuje odmienne, często bardzo osobiste rozumienie pojęcia „wolność”.

W projekcie wzięli udział: Robert Talarczyk (dyrektor Teatru Śląskiego im. St. Wyspiańskiego w Katowicach, reżyser, aktor, scenarzysta), Mirosław Neinert (dyrektor Teatru Korez w Katowicach, aktor, reżyser), Monika Bajka (prezes Stowarzyszenia Dom Aniołów Stróżów w Katowicach), Justyna Kucharczyk (projektantka, wykładowca ASP w Katowicach), Tomasz Konior (architekt), Izabela Leszczyna (posłanka), Adam Godziek (promotor, organizator festiwalu Tauron Nowa Muzyka w Katowicach), Robert Ciupa (dyrektor Śląskiego Centrum Wolności i Solidarności w Katowicach), Katarzyna Popiołek (psycholog, dziekan Wydziału Zamiejscowego Uniwersytetu SWPS w Katowicach), Marta Gawin (projektantka), Halina Bieda (radna Sejmiku Województwa Śląskiego, dyrektor Muzeum Powstań Śląskich), prof. Tadeusz Sławek (poeta, tłumacz, eseista), Krzysztof

Siwczyk (poeta, eseista), Małgorzata Tkacz-Janik (aktywistka, przewodnicząca Rady Fundacji Przestrzenie Dialogu), Martyna Czech (artystka), Przemysław Myszor (kompozytor, autor tekstów, członek zespołu Myslovitz), Jolanta Czernicka-Siwecka (prezes Fundacji Iskierka), Sonia Draga (prezes i redaktor naczelna Grupy Wydawniczej Sonia Draga).

Film był prezentowany w ramach wystawy „Cień wolności”, organizowanej przez Instytucję we współpracy z Galerią Sztuki Współczesnej BWA w Katowicach, odbywającej się w ramach XXVII edycji Festiwalu Ars Cameralis. Wernisaż wystawy odbył się 14 listopada 2018, wystawa trwała do 30 stycznia 2019 roku. Film został ponadto zaprezentowany był także w ramach serwisu „Podróż do wolności” na stronach www.dziennikzachodni.pl oraz www.katowice.wyborcza.pl

II. DZIAŁANIA PROMOCYJNO-INFORMACYJNE NA ŁAMACH ŚLĄSKICH MEDIÓW

1. „Dziennik Zachodni”

a) cykl wkładek pt. „Podróż do wolności”

Wraz z redakcją zrealizowano cykl wkładek, które ukazywały się jako dodatki do papierowych wydań gazety od 8 czerwca do 9 listopada. Łącznie ukazało się 9 wkładek. Każda z nich poświęcona była innemu tematowi, zgodnie z następującym porządkiem: samorządność (8 czerwca), architektura (21 września), kultura (28 września), sport (5 października), zdrowie (12 października), samorządność (19 października), nauka (26 października), gospodarka (2 listopada) i wolność (9 listopada).

Każde z zagadnień opracowane było wspólnie przez przedstawicieli Instytucji Kultury Ars Cameralis, Urzędu Marszałkowskiego oraz redakcji „Dziennika Zachodniego” i prezentowało najciekawsze czy najwybitniejsze postaci danego tematu, zarówno współczesne, jak i historyczne, a także najistotniejsze wydarzenia i zagadnienia związane z daną dziedziną.

b) specjalny serwis internetowy

Współpraca zakładała również stworzenie ogólnodostępnego serwisu „Podróż do wolności” na głównej stronie www.dziennikzachodni.pl, w którym publikowano materiały z wkładek oraz film „Podróż do wolności”. Dodatkowo, w ramach współpracy redakcja publikowała posty poświęcone serwisowi na profilu gazety na portalu Facebook.

2. „Gazeta Wyborcza”

a) cykl wkładek pt. „Podróż do wolności”

Wraz z redakcją katowickiego wydania zrealizowano cykl wkładek tematycznych, które ukazywały się jako dodatki do papierowego wydania gazety od 8 czerwca do 9 listopada.

JK

Łącznie ukazało się 11 wkładek, z których każda poświęcona była innemu tematowi: samorządności (8 czerwca), oświacie (14 września), edukacji najmłodszych (21 września), medycynie (28 września), turystyce (1 i 5 października), ekologii (8 października), komunikacji (12 października), samorządności (19 października) i infrastrukturze sportowej (26 października). Dodatkowo, 9 listopada ukazała się podwójna wkładka-podsumowanie, zawierająca najciekawsze informacje z poprzednich wkładek.

b) specjalny serwis internetowy

W ramach współpracy redakcja lokalnego wydania zrealizowała także specjalny serwis internetowy „Podróż do wolności”, dostępny na stronie www.katowice.wyborcza.pl. Na łamach w/w serwisu pojawiały się wszystkie artykuły z papierowych wydań wkładek, a także prezentowany był film „Podróż do wolności”.

c) komiks o śląskim sporcie „Sport – drogi do Wolności”

Dodatkowo zrealizowano specjalny dodatek – komiks o śląskim sporcie, zarówno tym historycznym, jak i współczesnym. Scenariusz, wg pomysłów dziennikarza Pawła Czado, napisał Paweł Rządkiwicz. Natomiast autorem rysunków był Paweł Garwol, mieszkający w Dąbrowie Górniczej artysta i autor komiksów. Wkładka ukazała się w druku 29 października, jest także dostępna online w specjalnym serwisie.

3. Portal „Silesion”

Zorganizowano dwie debaty na temat historii i teraźniejszości polskiej samorządności. W pierwszej debacie – „Dorobek myśli samorządowej naszego regionu” – udział wzięli: Bronisław Komorowski, Robert Konieczny, Henryk Mercik i Michał Ogórek. Debata została opublikowana na łamach portalu w dniu 12 października. W drugiej debacie – „20 lat samorządu i co dalej?” – udział wzięli: Wojciech Saługa, prof. Jerzy Stępień i Tomasz Pietrzykowski. Debata ukazała się na łamach portalu Silesion w dniu 18 października.

III. INFORMACJA O IDENTYFIKACJI WIZUALNEJ PROJEKTU

Autorką identyfikacji wizualnej projektu „Podróż do wolności” jest ceniona graficzka Marta Gawin. W zamierzeniu twórczyni identyfikacja miała być metaforyczną podróżą do wolności przez kolejne istotne daty: 1918, 1945, 1989, 2018. Dzięki zastosowaniu typograficznych rozwiązań (daty zostały „przecięte”, podzielone na dwie części) na projekcie zostały zilustrowane zawirowania historii. Dodatkowo pojawia się motyw dłoni i stokrotki, zaczerpnięty z obrazu Jacka Malczewskiego *Hamlet polski. Portret Aleksandra Wielopolskiego*. W centrum obrazu znajduje się młody mężczyzna, trzymający kwiat – jedną ręką obrywa płatki, drugą chroni kwiat. Wykorzystanie nawiązania do obrazu w identyfikacji

wizualnej projektu symbolizuje pytania, które obywatel – świadomy historii własnego kraju – może i powinien zadawać ojczyźnie.

Marta Gawin współpracuje z wieloma instytucjami kultury i podmiotami komercyjnymi przy tworzeniu różnego typu identyfikacji i komunikacji wizualnych, projektów książek, wystaw itp. Współpracowała m.in. z Instytucją Kultury Ars Cameralis, Teatrem Śląskim im. St. Wyspiańskiego w Katowicach, Instytucją Katowice-Miasto Ogrodów, firmą Fosa.

5. Współorganizacja cyklu koncertów Zespołu Pieśni i Tańca Śląsk

Instytucja Kultury zorganizowała cykl dziewięciu koncertów Zespołu Pieśni i Tańca Śląsk, które odbyły się w kościołach w Częstochowie, Goleszowie, Rudzie Śląskiej, Jaworznie, Dąbrowie Górniczej, Bełku, Gliwicach, Siemianowicach Śląskich i Katowicach, w dniach od 16 września do 26 października 2018.

W ramach zadania Instytucja Kultury, poza organizacją w/w koncertów, zobowiązana była także do opracowania projektów druków promocyjnych (plakat, zaproszenie) oraz wydrukowania w/w druków.

6. Kontynuacja projektu Kulturatrium

Kulturatrium jest projektem współpracy regionów partnerskich: Województwa Śląskiego, Nadrenii-Północnej Westfalii oraz Regionu Hauts-de-France. Porozumienie między tymi trzema regionami zakłada współpracę i wymianę dobrych praktyk w trzech głównych obszarach: przekształcaniu gospodarczym, ekologicznym, społecznym i kulturalnym terytoriów, a także mobilności młodych oraz kulturze regionalnej.

W dniach 19–24 sierpnia ubiegłego roku odbyło się pierwsze spotkanie w ramach projektu. Podczas pobytu rezydencyjnego regiony partnerskie reprezentowali: Dominik Ritszel (Polska) oraz Fabien Marques (Francja). We wrześniu odbyła się kolejna rezydencja przedstawicielki Niemiec – Alex Grein.

W czasie ubiegłorocznej odsłony Kulturatrium zaproszeni przez Instytucję Kultury artyści stworzyli prace w formie interwencji artystycznych w historycznych przestrzeniach Muzeum Zamkowego w Pszczynie, gdzie zaprezentowane zostały w ramach wystawy *Mikrogramy – interwencje przestrzenne*, odbywającej się w dniach 26.10–30.11.2018.

ju

9. Inne wydarzenia organizowane przez Instytucję Kultury Ars Cameralis w roku 2018

a) Stworzenie strefy „Śląskie” podczas OFF Festiwalu, który odbył się w katowickiej Dolinie Trzech Stawów (3-5 sierpnia)

Po koncertowych wrażeniach, zmęczeni upalnym słońcem festiwalowicze mogli się zrelaksować, schronić pod parasolami, wygodnie rozłożyć na trawie albo pokołysać na leżakach w takt muzyki dobiegającej z pobliskiej sceny.

Częścią stoiska były również dwa kontenery zaprojektowane przez katowickie biuro projektowe bro.Kat. Jeden posłużył jako studio nagraniowe dla radiowej Trójki, z którego prowadzono audycje na żywo. Natomiast w drugim, katowicka pracownia florystyczna Wietrzne Pole przygotowała instalację artystyczną *Ogrody w mojej głowie*. W strefie **Piotr Metz** przeprowadził wywiady z wybranymi festiwalowymi artystami, m.in. **Maciem Morettim**, zespołami **Coals** czy **Iowa Super Soccer**. W śląskim kontenerze widzowie mogli również posłuchać koncertu zespołu **Panienczki** (koncert był streamingowany na oficjalnym profilu Województwa Śląskiego na portalu Facebook).

b) Współpraca ze Śląskim Centrum Wolności i Solidarności przy wystawie Michała Smandka. Wernisaż wystawy *Zabiegi pielęgnacyjne. Kopalnia „Wujek”* odbył się 19 kwietnia, wystawa trwała do 19 maja 2018 roku.

c) Organizacja wyjazdu zespołu Nervy na koncert w ramach VII Polsko – Ukraińskiego Festiwalu Partnerstwa we Lwowie w dniach 6–10 września, organizowanego przez Konsulat Generalny RP;

d) Projekt promocyjny Województwa Śląskiego zrealizowany z Michałem Smandkiem
Produkcja kart pocztowych przedstawiających zdjęcia z realizacji instalacji artystycznej *Zmienne punkty widokowe*;

e) Stworzenie strefy Województwa Śląskiego podczas Festiwalu Tauron Nowa Muzyka (29–30 sierpnia) – możliwość odpoczynku i relaksu (leżaki, palety, siedziska), ekspozycja banerów, dystrybucja naklejek;

f) Organizacja koncertu Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach z okazji 20-lecia Samorządu Województwa (30 września). W programie

znalazły się kompozycje F. Chopina, W. Lutosławskiego, W. Kilara (dyr. Alex Humala, solo Piotr Banasik).

Zestawienie wszystkich wydarzeń organizowanych w roku 2018

	Muzyka	Film	Sztuki wizualne	Literatura Spotkania Wykłady	Teatr	Warsztaty	Inne*
XXVII Festiwal Ars Camerális	10	3	5	10	1	6	10
Pozostałe wydarzenia	20	-	4	1	-	7	10
Ogółem	30	3	9	11	1	13	10

* Targi, konferencje, produkcja filmowa, imprezy plenerowe

Marek Zieliński
Dyrektor Instytucji Kultury
Ars Cameralis Silesiae Superioris

INSTYTUCJA KULTURY
Ars Cameralis Silesiae Superioris
Górnośląski Festiwal Sztuki Kameralnej
Ligonia 7, 40-036 Katowice
NIP 954 11 88 037